

N:o 29.

Ank. till Riksd. kansli den 14 mars 1901, kl. 12 midd.

Utlåtande, i anledning af dels väckt motion angående tillägg till § 12 i förordningen om kyrkostämma, dels ock motion angående tillägg till § 16 i förordningen om kommunalstyrelse på landet.

Från Andra kammaren har lagutskottet till behandling fått emottaga en af herrar *J. W. Spånberg, Carl Johansson, W. Bengtsson* och *Knut Almqvist* inom nämnda kammare afgifven motion, n:o 88, af följande lydelse:

»Genom kongl. förordningen om kyrkostämma m. m. den 21 mars 1862 är uti § 12 stadgad bland annat, dels att kallelse till kyrkostämma utfärdas genom kungörelse af kyrkoherden eller den, som för tillfället stämma hålla bör, och dels att »kungörelsen uppläses från predikstolen fjorton dagar eller minst en vecka före stämman», der ej ärendet fordrar skyndsam handläggning. Om stämmans kungörande på annat sätt nämnes ingenting hvarken i nu åberopade § eller, så vidt vi kunnat finna, i kyrkostämmoförordningen för öfrigt.

Af denna anledning har också kyrkostämmas ordförande flerstädes vägrat utlysa och till pröfning upptaga väckt fråga, att stämmokungörelsen, förutom uppläsning från predikstolen i sockenkyrkan, jemväl skulle få publiceras i ortens tidningar, framhållande att det senare tillvägagångssättet saknade stöd i gällande lag och för öfrigt stode i strid mot af domkapitlet utfärdadt cirkulär angående kyrkokassans användning.

Ett dylikt förfarande kan väl dock ej anses vara annat än både otidsenligt och i hög grad motverka ändamålet med stämmans kungörande, ty dermed måste ju i främsta rummet åsyftas, att så många som möjligt erhålla kännedom derom, och då en sådan kännedom numera på ett särdeles verksamt sätt erhålles genom dylika kungörelsens inlagande i en eller flera af ortens tidningar, så borde väl församlingarne, om de så önska, äfven ega i lag bestämd rätt för en sådan åtgärd.

Med anledning häraf hemställa vi, att Riksdagen måtte besluta följande tillägg till kyrkostämmoförordningens 12 §:

»Derest kyrkostämma beslutar, att kallelse till kyrkostämma skall jemväl i tidning införas, må, der så ske kan, sådant kungörande ega rum i den eller de tidningar inom orten, som kyrkostämma anvisar.»

Skulle lagutskottet, till hvilket motionen torde komma att remitteras, anse de föreslagna tilläggen böra hafva en annan lydelse, så anhålles, att lagutskottet måtte draga försorg om nödiga ändringar derutinnan, äfvensom att, derest syftmålet med denna motion genom de föreslagna eller förändrade tilläggen icke kan vinnas, föreslå en skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och lagstiftning i ämnet.»

I sammanhang med denna motion har utskottet till behandling förehaft en af samme motionärer afgifven motion, n:o 89, deri hemställles, att Riksdagen måtte besluta att till § 16 i kongl. förordningen af den 21 mars 1862 om kommunalstyrelse på landet göra följande tillägg:

Derest kommunalstämma beslutar, att kallelse till kommunalstämma skall jemväl i tidning införas, må, der så ske kan, sådant kungörande ega rum i den eller de tidningar inom orten, som kommunalstämma anvisar.

Äfven i sistberörda motion har, under liknande förutsättningar som i motionen n:o 88, alternativt hemställts om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och lagstiftning i det ämne, som af motionen beröres.

Efter utskottets uppfattning låter det sig ej förneka, att det nu lagstadgade sättet för kungörande af kyrkostämma och kommunalstäm-

ma på landet ej alltid, såsom afsedt varit, innebär full garanti, att alla röstberättigade verkligen erhålla kännedom om stämmans utlysande. Ändrade förhållanden hafva nemligen i väsentlig mån minskat effektiviteten af kungörelsers uppläsande i kyrka, och det kan, särskildt i stora församlingar, lätt inträffa, att röstberättigade medlemmar på grund af bristande kännedom om stämman ej komma i tillfälle att deri deltaga och bevaka sina intressen. Utskottet anser det därför både önskligt och behöfligt, att äfven andra kungörelsesätt tillitas för att som sig bör sprida meddelandet om hållande af kyrko- eller kommunalstämma. Mycket kan i detta hänseende vinnas redan derigenom, att, i öfverensstämmelse med hvad å åtskilliga ställen för närvarande lärers tillämpas, kungörelse om dylik stämma anslås å vissa lämpliga platser inom kommunen t. ex. vid större arbetscentra, vid kommunalrummet, vid jernvägsstationer m. m. I åtskilliga fall torde emellertid ej heller detta var till fyllest, och då kunde tidningarne inom orten med fördel användas för meddelandets spridning. Äfven å landsbygden torde det numera höra till regeln, att hvarje hem på ett eller annat sätt har tillgång till någon ortstidning, och man skulle därför kunna beräkna, att, derest kungörelsen om stämman infördes i dylik tidning, hvar och en, som af stämman hade intresse, derom finge kännedom.

Utskottet håller alltså före, att motionernas syfte är förtjent af beaktande. Likaså synes det utskottet lämpligt, att åt kyrko- och kommunalstämma öfverlemnas att sjelfva besluta, huruvida kungörandet om stämma skall ske jemväl medelst annons i en eller möjligen flere tidningar inom orten. Derigenom förebygges nemligen, att utgifter för annonsering utan verkligt behof påläggas kommunen, på samma gång tillfälle beredes att i valet af tidningar taga hänsyn till förhållandena å hvarje särskild ort. Uppenbart torde emellertid vara, att ett dylikt kungörande ej kan ega rum rörande alla stämmor, då sådana kunna utlysas så sent, att deras kungörande i tidning ej kan medhinnas, liksom att detta kungörande ej lämpligen må föreskrifvas såsom vilkor för att stämman skall anses lagligen utlyst, men detta förhållande bör, enligt utskottets åsigt, ej utgöra hinder för att kungörande i tidningarne om stämmans hållande, der sådant kan ske och anses behöfligt, bör ega rum för vinnande af den vidsträcktare spridning af kännedomen om stämmans förekomst, som härigenom kan beredas.

Nu kan till äfventyrs invändas, att för ernående af det utaf motionärerna afsedda, af utskottet förordade syftet någon ändring af kyrko- stämmo- och kommunalförfattningarne ej är erforderlig, då kyrko- och kommunalstämmorna redan enligt gällande lag böra anses ega befogen-

het att vidtaga de ifrågasatta anordningarne. Häremot vill emellertid utskottet erinra, att, enligt en af Kongl. Maj:t den 27 oktober 1893 meddelad resolution, ett å kommunalstämma fattadt beslut, att alla kommunalstämmor skulle en gång kungöras i vissa tidningar, öfverskrede kommunalstämmas befogenhet såsom icke allenast innebärande, att kommunen skulle bestrida utgifterna för annonseringen, utan jemväl innefattande åläggande för ordföranden i kommunalstämman att ombesörja kungörelsernas införande i tidningarne.

Under återopande af det ofvan anförda får utskottet, som anser lämpligast, att de bestämmelser i ämnet, hvilka må anses erforderliga, utarbetas genom Kongl. Maj:ts försorg, alltså hemställa,

att Riksdagen, i anledning af förevarande motioner, ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lämpliga lagbestämmelser om befogenhet för kyrkostämma och kommunalstämma att besluta, huruvida och i hvilka fall kungörelse om stämma skall i en eller flere tidningar inom orten införas.

Stockholm den 14 mars 1901.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.

Herr *Leman* har begärt få antecknadt, att han icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.